

Püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase (düsgraafiku) lõpukirjandi hindamisest**KORRALDUSJUHE**

Püsiva kirjaliku kõne puudega põhikooliõpilase lõpukirjandit hinnatakse diferentseeritult.

Püsiva kirjaliku kõne puudega on õpilane, kes saab regulaarselt logopeedilist ravi ja/või õpilane, kellega õpetaja töötab individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.

Kui õpilase kirjaliku kõne puue ei korrigeeru kestval logopeedilisel ravil, hinnatakse tema kirjalikke töid diferentseeritult.

Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafia omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Lõpukirjandi nõuded ja hindamiskriteeriumid on kõigile õpilastele samad. Diferentseeritult hinnatakse häälikuortograafiat, seejuures ei loeta ortograafiavigu raskema kaaluga vigadeks.

Eraldi vealiigiks loetakse järgmised eksimused:

- pika täishääliku (nt **koli** taga *pro kooli* taga);
- ülipika täishääliku (nt vaatas **male** *pro* vaatas **maale**);
- pika suluta kaashääliku (nt lõi **kana** ära *pro* lõi **kanna** ära);
- ülipika suluta kaashääliku (nt läks **lina** *pro* läks **linna**);
- lühikese sulghääliku (nt **tupa** *pro* **tuba**, **tulep** *pro* **tuleb**);
- pika sulghääliku (nt **kukked** *pro* **kuked**, **olemata** *pro* **olemata**);
- ülipika sulghääliku (nt **koti** *pro* **kotti**, **kõikki** *pro* **kõiki**) märkimisel.

Kokku on 7 vealiiki.

Diferentseeritud hindamisel tehakse õpilase lõpukirjandile märged „hinnatud diferentseeritult”. Põhikooli lõputunnistusele märgitakse hinne täiendavate kommentaarideta.

NB! Sel aastal palume oma arvamust eksamitöö kohta avaldada elektrooniliselt. Küsimustik on Eksamikeskuse kodulehe aadressil www.ekk.edu.ee

1. Eksami eesmärk

Põhikooli eesti keele ja kirjanduse lõpueksami eesmärgid:

- hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust;
- kontrollida põhikooli lõpetamiseks vajalikke põhiteadmisi ja -oskusi;
- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi.

2. Eksami alus

Eksam põhineb riikliku õppekava eesti keele ja kirjanduse ainekava põhikooli osal. Eksamitöö koostamisel ja hindamisel lähtutakse kirjandus- ja keelenähtuste esitamisel ning tõlgendamisel Haridus- ja Teadusministeeriumi kinnitatud põhikooli õppekirjandusest.

3. Eksami aeg

- Eksami ametlik algus on kell 10.00.
- Eksam kestab kolm astronoomilist tundi ehk 180 minutit.
- Eksami aega hakatakse arvestama hetkest, kui kõik õpilased on saanud kätte eksamitöö ning eksamikomisjoni esimees annab märku töö alustamiseks.
- Eksamiks ette nähtud aega ei tohi ületada.
- Eksamil ei ole vaheaegu.
- Õpilane saab kätte kogu eksamitöö ning planeerib ise ülesannete lahendamise aja ning järjekorra.

4. Eksami korraldamine

Eksamitööd korraldab kooli eksamikomisjon. Eksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline, sellesse kuuluvad üldjuhul esimees ja kaks emakeeleõpetajat.

5. Eksamilt kõrvaldamine

- Õpilane, kes kasutab eksamil ebaausaid võtteid või lubamatuid abivahendeid, kõrvaldatakse eksamilt ning tema eksamitööd ei hinnata.
- Hindamisprotokolli tehakse sellekohane märged.

6. Eksamitööde hindamine

- Eksamitööd hindab kooli eksamikomisjon hindamisjuhendi põhjal.
- Õpilane on eksami sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku 45% punktidest. Lõpueksamihinde saab õpilane viiepallisüsteemis.
- Eksami tulemused protokollitakse vastava vormi kohaselt (vt Haridusministeeriumi 24. detsembri 2001. aasta määrus nr 75).
- Kui eksamikomisjonil tekib hindamisel lahkarvamusi, otsustatakse küsimus häälteenamusega. Komisjoniliikmete eriarvamused kantakse hindamisprotokolli.
- Kui õpilane ei soorita eksamit (kogub vähem kui 45% punktidest või on eksamilt kõrvaldatud), on tal kohustus sooritada korduseksam kooli direktori määratud ajal ja kinnitatud eksamimaterjalide alusel hiljemalt 25. augustil 2008.

7. Eksamihinde vaidlustamine

Kui 9. klassi õpilane ei ole põhikooli lõpueksami hindega nõus, on tal õigus pöörduda Haridus- ja Teadusministeeriumi välishindamisosakonna poole kolme tööpäeva jooksul pärast põhikooli lõpueksami hinde teadasaamist.

HINDAMISJUHEND 2008

Eksamitöid hinnatakse vastuslehe (võtme) alusel.

Hindamisele eelneb eksamitööde ja võtmes antud vastuste analüüs ning vajadusel **vastuslehe standardiseerimine**, et vältida õpetamise erinevusest ja seeläbi vastuste variatiivsusest tulenevaid hindamisprobleeme. Eksamikomisjoni otsus muuta võtit kantakse **koos põhjendustega** hindamisprotokollis.

Kui kooli eksamitöid hindab rohkem kui üks õpetaja, peaks eksamikomisjoni tööjaotus põhinema ülesandeti hindamisel. Sellega väheneb hindamise subjektiivsus ning kooli piires on eksamitulemused võrreldavad.

1. Lugemisosa eest on võimalik saada kuni 30 punkti.

- **Lugemisülesannetes hinnatakse vastuste sisulist õigsust. Õpilase vastus ei pea sõna-sõnalt kattuma vastuslehel esitatuga. Arvestada tuleb õpilase vanusest tulenevaid sõnastuslikke iseärasusi.**

- Iga ülesande juures on märgitud võimalik punktide arv. Vastuslehel on näidatud, mille eest ja kui palju punkte õpilasele antakse.
- Eksaminand ei kaota punkte, kui ta vastab küsimusele õigesti, kuid teeb seda ühe sõna või pooliku lausega või kui tema sisult õiges vastuses esineb õigekirjavigu.

2. Lühikirjandi eest on võimalik saada kuni 40 punkti.

- Lühikirjandis hinnatakse nelja aspekti: sisu, õigekirja, sõnavara ja stiili, ülesehitust. Lõplik punktisumma saadakse osatulemuste liitmisel. Näiteks: kui kirjandi sisu on hinnatud 15 punktiga, õigekirja 6 punktiga, sõnavara ja stiili 3 punktiga ning ülesehitust 2 punktiga, siis on õpilase lõpptulemus $15 + 6 + 3 + 2 = 26$ punkti.

Sisu	Õigekiri	Sõnavara ja stiil	Ülesehitus
20 Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	10 Tekstis on 0–3 õigekirjaviga.	5 Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5 Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
15 Tekst vastab teemale, on üldistusjõuline, mõtted on esitatud selgelt.	8 Tekstis on 4–6 õigekirjaviga.	4 Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgne, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4 Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
10 Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	6 Tekstis on 7–9 õigekirjaviga.	3 Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3 Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
5 Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seotud ja ebaselged.	3 Tekstis on 10–12 õigekirjaviga.	2 Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2 Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1 Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1 Tekstis on üle 12 õigekirjavea.	1 Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1 Tekst on vormitu, ülesehitus on ebaloogiline.
Tulemus 0 punkti.	Tekst ei vasta teemale. Ülesandest ei ole aru saadud, see on lahendamata.		

RIIKLIK EKSAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM EESTI KEEL JA KIRJANDUS 2008

- Samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead loetakse üheks veaks. Vt hindamisjuhendi lisa 1.
- Mustandid lühikirjandi hindamisel ei arvestata.
- Kirjaliku kõne puudega õpilase lühikirjandit hinnatakse diferentseeritult (haridusministri 20. septembri 2000. aasta määrus nr 33). Vt hindamisjuhendi lisa 2.

3. Keeleülesannete lahendamise eest on võimalik saada kokku kuni 30 punkti.

- Keele testi iga õige vastus annab 0,5 või 1 punkti.

4. Eksamitöö punktiarvestuses kasutatakse ümardamist.

- Eksaminandi lõpptulemus ümardatakse alati õpilase kasuks. Näiteks, kui õpilane kogus eksamitööga 76,5 punkti, siis tema lõplik punktisumma on 77 punkti.

5. Eesti keele lõpueksami hindepäärid on järgmised:

90–100 punkti hinne 5;

70–89 punkti hinne 4;

45–69 punkti hinne 3;

20–44 punkti hinne 2;

0–19 punkti hinne 1.

6. Hindega "3" alates 35% punktide arvust võib õpilasi hinnata kooskõlas haridusministri 24. detsembri 2001. aasta määrusega, vt § 8.

LISA 1

Lühikirjandi vigade märkimine ja kokkuarvestamine

Tekstis kasutatakse ortograafia-, interpunktsiooni-, tähe- ja sõnavea puhul allakriipsutust, kokku- ja lahkukirjutamise vea puhul vastavalt märke ∩ ja ∪; sõna- ja tüvekorvusi tähistatakse ristikesega. Stiili- ja sõnajärjeveale, lauseosa paigutuse veale ja küsitavusele tõmmatakse tekstis alla laineline joon.

Äärele märgitakse vigu järgmiselt:

- | ortograafiaviga: häälikuortograafiaviga, kokku- ja lahkukirjutamise viga, suure ja väikese algustähe viga, poolitamisviga, vormiviga;
- ∩ interpunktsiooniviga;
- ∪ lausestus-, stiili- või sõnavalikuviga: arusaamatult väljendatud mõtted, sobimatu sõna kasutamine, sõna kasutamine vales tähenduses, sõna- ja tüvekorvused jms;
- ? küsitavus, faktiviga vms;
- √ sõna või lauseosa puudub;
- ┌ taandrida.

Korduvvead

Üheks veaks loetakse samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead (nt *tegematta* ja *lugematta*; *läind* ja *teind*; *kirjutus laud* ja *tarvitamis juhend*), lause lõpumärgi korduv ärajätmine, ütte või liitlause koma(de) korduv ärajätmine, otsekõne korduvad vead jms.

Kõik vead on täisvead, kuid nende kaal on erinev (kergemad vead on nt koma- ja hooletusvead; raskemad vead on nt poolitus- ja ortograafiavead).

Stiilivigu ei loeta õigekeelsusvigade hulka.